

Nieuws uit Lambarene

MEDEDELINGENBLAD VAN EN OVER PROF. DR. ALBERT SCHWEITZER

Van de redactie

Wij vestigen uw aandacht op de Albert Schweitzerkalender 1956, die onder onze auspiciën ook dit jaar weer wordt uitgegeven en waarvan de netto-opbrengst ten goede komt aan het Alb. Schw.-fonds.

Onze wnd. secretaresse, mej. E. F. Mees, is op 16 Juli in het huwelijk getreden. Van deze plaats wensen wij haar hartelijk geluk en wensen haar veel voorspoed in haar leven toe.

Mevr. H. Oberman—Oberman is in October uit Lambarene teruggekomen na een halfjaarlijks verblijf bij Dr. Schweitzer in Lambarene. Zij zal het secretariaat weer op zich nemen.

Het Nieuws uit Lambarene wordt gratis verstrekt aan belangstellenden, als zij van hun belangstelling op tastbare wijze blijken hebben gegeven.

Men kan dit doen door een bijdrage (ineens of geregeld) te storten of over te schrijven op postrekeningnummer: 143643 van de penningmeester van het Albert Schweitzerfonds of te storten op de rekening van het A.S.F. bij de N.V. Amsterdamsche Bank te Deventer. Hierdoor steunt men dus het Albert Schweitzerfonds, dat zich tot taak heeft gesteld gelden bijeen te brengen voor het werk van Dr. Schweitzer en belangstelling te wekken voor zijn denkbeelden. Zij doet dit o.m. door het stimuleren van uitgaven, het organiseren van lezingen of voordrachten, het uitgeven van een periodiek „Nieuws uit Lambarene”.

Bijdragen welke men in het bijzonder wenst te bestemmen voor steunverlening aan het ziekenhuis te Lambarene kunnen worden gestort op girorekening 2649 ten name van de Amsterdamsche Bank, kantoor Delft, met vermelding van de bestemming „Voor het ziekenhuis te Lambarene”. Deze tweede stichting verzamelt gelden, die voor direct gebruik door Dr. Schweitzer in aanmerking komen. Zij hebben slechts betrekking op het ziekenhuis te Lambarene. Uiteraard werken deze twee stichtingen nauw samen.

Bestuursleden van de Stichting Albert Schweitzerfonds:

Ds. C. B. Burger, voorz., Stadhouderslaan 30, Utrecht.

Mevrouw H. Oberman—Oberman, secretaresse, Scheepstimmermanslaan 37, Rotterdam.

Mevr. E. F. Teychiné Stakenburg—Mees, wnd. secretaresse „Klein-Schoonoord”, Westzeedijk 124, Rotterdam C.

G. Oosterwijk, penn. Bosweg 3, Gorssel (Gld.).

G. van Aardenne, Dubbeldamseweg 2, Dordrecht.

Ds. D. A. Werner, Ned. Herv. pastorie, Zweeloo (Dr.).

Mr. Ph. M. Muus Jr., Goudastraat 58, Wormerveer.

Bestuursleden van de stichting: Vrienden van het hospitaal te Lambarene:

G. Oosterwijk, penn. Bosweg 3, Gorssel (Gld.).

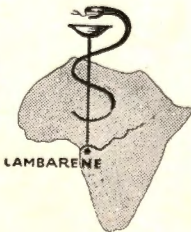
T. Hoekstra, secr.-penn., Oude Delft 141, Delft.

Ds. C. B. Burger, Stadhouderslaan 30, Utrecht.

Ds. D. A. Werner, Ned. Herv. pastorie, Zweeloo (Dr.).

Adviserend lid van beide stichtingen:

C. J. ten Cate, Parkweg 6, Deventer.

Uitgave van de Stichting Albert Schweitzerfonds.

Verschijnt drie maal per jaar en wordt aan de geadresseerden gratis toegezonden.

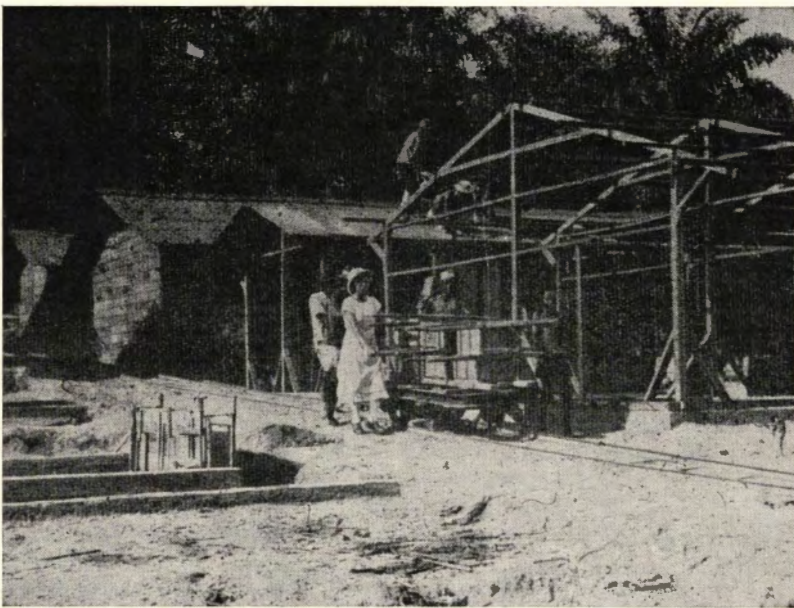
Redactie: Ds. D. A. Werner, Ned. Herv. pastorie te Zweeloo (Dr.).
Telefoon 242 (K 5917).

Administratie: Uitgeverij „De Torenlaan”, aan de Torenlaan 20 te Assen, tel. 3044 (3 lijnen).

Nieuws uit Lambarene

Een spannende dag in Lambarene

Dat was een spannende dag, waarop Dr. Schweitzer het laatste grote fundament van het melaatsendorp wilde afmaken. De Vrijdag na Hemelvaartsdag, 's morgens, had Albert Schweitzer het zover gebracht, dat hij, toen wij in plaats van twaalf uur om half een naar huis gingen, tegen de arbeiders zei: als wij vanmiddag om vier uur klaar zijn, mogen jullie allemaal naar huis! In plaats van die middag even flink aan te pakken treuzelden zij en Albert Schweitzer had het druk hen aan de arbeid te houden. Leek het niet om vier uur al klaar te zijn? Of was het halve uur langer van de morgen hun te machtig geweest? De spanning groeide of het werk inderdaad die middag klaar zou komen, want de hemel begon te dreigen en Albert Schweitzer hield zijn hart vast; beton-gieten kan men niet halverwege staken, het moet in zijn geheel klaar worden; het werd vier uur en nog reste er een stukje, om half vijf, toen de eerste druppels begonnen te vallen, werd de laatste hand er aan gelegd, waarna de beschuttende planken er over gelegd werden en daar barstte de regen los. Allen konden nog juist op tijd een schuilplaats vinden onder het overhangende dak van de timmermanswerkplaats en daar stroomde het water in stralen neer van de gegolfd ijzeren daken en vormden zich tussen de woningen en de fundamenten der nieuwe woningen sloten en beekjes. Wij konden rustig uitblazen van deze laatste krachttoer. Toen na een half uur de hemel weer opklaarde en iedereen wegging, zei Albert Schweitzer: „Kom mee, nu gaan wij eens kijken hoe het water wegvloeit”, en heel voldaan over de oplossing van dit probleem liepen

Bij de bouw van het lepradorp

Blik op de Ogowe nabij Lambarene

wij naar het einde van het nu binnen afzienbare tijd gereedkomende dorp, waar het water inderdaad door een greppel aangeruist kwam als een beekje. Toen Albert Schweitzer deze keer van „verlof” weer thuiskwam in Lambarene, heeft hij een nacht wakker gelegen om uit te vinden hoe men deze overdadige hoeveelheden water het best zou kunnen lozen en opstaande wist hij het. Het melaatsendorp ligt op een helling. Aan de ene zijkant heeft hij een brede greppel laten graven, die uitloopt in een houten goot die over de helling uitsteekt. Hierlangs stroomt het water en stort in de diepte achter de woningen, als een waterval. Nu moeten de woningen nog opgetrokken worden. Eerst komen de houten geraamten op de fundamenteën, dan worden de van palmladeren gevlochten wanden er tussen gebracht, de deuren er in gezet en de gegolfde ijzeren daken er op gelegd en het dorp kan weer een zestig mensen meer huisvesten.

De oude hutten, die nog in het benedendorp staan, worden dan omvergehaald, een werk van plm. een half uur en alle melaatsen zijn bij elkaar ondergebracht. In de ene rij woningen hebben zij hun zit-slaapkamer, in de andere hun keuken. Door de schuinlopende daken heeft het straatje er tussen altijd schaduw en dient dit hun overdag tot derde verblijfplaats. Natuurlijk heeft men ook onder de ingeborenen nette en slordige mensen. Het is een genot bij de nette gezinnen te kijken en men kan zich voorstellen hoe gelukkig zij zijn met hun veilige, tegen tornado's goed beschutte behuizing. De wanden van hun kamers beplakken zij op de wonderlijkste manier met kranten, platen uit tijdschriften, briefkaarten.

Hoewel Albert Schweitzer nog een oog in het zeil moet houden bij de verdere opbouw, zal hij nu ook iets meer tijd vinden voor het vele, wat hij noodgedwongen heeft moeten laten liggen en wij allen zullen zullen dankbaar zijn als hij niet meer twee keer per dag doorzweet hoeft thuis te komen. Niemand stelle zich echter voor dat deze man op zijn lauweren gaat rusten, hij werkt als een in de volle kracht van zijn leven en zal dit blijven doen zolang hem daartoe de kans gegeven wordt. Mijn zoon uit Nieuw-Zeeland schreef mij: „Hartelijke groeten aan Albert Schweitzer, de zeer krachtige held, die nog niet op Sardinië gaat schilderen.”

Lambarene, Mei 1955.

H. Oberman—Oberman.

*Albert Schweitzer met zijn lievelings-
zeug „Thecla”.*

Paradijs der dieren

*Lambarene, een moderne
ark van Noach*

Vaak heb ik me afgevraagd of Lambarene als dierentuin of wildpark niet van evenveel betekenis is als ziekenhuis. Lambarene is een moderne arke Noachs.

Het is prachtig, zoals de dieren hier vreedzaam naast elkaar leven. Bij de papagaaien leven marmotten, dikwijls zijn hier wilde zwijnen en geiten op bezoek en vreten de anderen hun rantsoenen weg. Zijn wilde zwijnen heeft Schweitzer naar vrouwenfiguren uit drama's van Schiller genoemd. Hij heeft een bijzonder zwak voor de wilde zeug Thekla. Alle avonden slaapt zij op de veranda voor de deur van zijn kamer. Aan haar warmen zich in roerende eendracht drie katten en drie honden. In zijn kamer slaapt ook de chimpansee Fiffi. Vaak zit het in apenliefde verbonden chimpanseepaar Romeo en Julia voor zijn kamerdeur en is van diepe jalouzie vervuld.

Een dierpsycholoog kan hier ononderbroken de meest succesvolle studies maken. Altijd heeft het mij weer getroffen, hoe teder de kleine chimpansees Fiffi, Romeo en Julia met negerbabies zijn. Komt een blanke zuster met een zwarte zuigeling in de armen dan komen ze aanhollen en houden niet op, voor ze de zwarte baby zachtjes kunnen aaien. Tegen blanke babies kunnen ze echt onaardig zijn. Vroeger waren er ook verscheidene pelikanen in het hospitaal. In mijn tijd was er maar een. Wat hield hij van zijn baas! Riep deze: „Pelikaan! Pelikaan!” dan kwam hij snel naderbij. Kippen, ganzen en eenden completeren de dierentuin in het oerwoud van Gabon.

*Wat eten jullie daar uit
dat pannetje, jongens?*

Stadig zwemmen „Lobengrin” en „Par-sifal” in de Lambareense vijver.

Ethisch is hij slechts, als hem het leven als zodanig, zowel dat van plant en dier als van mens, heilig is en hij zich in dienst stelt van het leven dat in nood is.”

Niets kan Schweitzer meer ergeren, dan wanneer iemand stukken ijzerdraad, wortels of lianen op de wegen of weiden laat rondslingeren. Snel bukt de oude heer zich, ruimt ze op en broemt in zijn snorbaard: „Tjonge nog aan toe! Als straks een arme geit hier in trapt en misschien een poot breekt, is het ongeluk gebeurd. Je moet er niet aan denken!”

Toen ik bij hem was gaf zijn al te ijverige jachthond Tschu-Tschu hem wat zorgen. Deze joeg graag achter de dieren aan. Schweitzer waarschuwde hem: „Nu we de vredesprijs gekregen hebben moet daar een eind aan komen. Je moet nu een Nobelhond wezen. Anders wordt ons de prijs weer afgenomen. Maar dat geld hebben we nodig voor de leprozen. Beheers je dus!”

Ik moest vaak aan Sint-Franciscus denken als ik Schweitzer te midden van zijn dieren zag staan. De schuwste antilopen lekten teder zijn hand. De dieren voelden heel precies, dat ze door de oude dokter werkelijk lief gevonden werden. Als hij van de eerbied voor het leven spreekt bedoelt hij ook de dieren daarbij. In „Aus meinem leben und Denken” schrijft hij: „De grote fout van de ethiek is tot heden geweest, dat ze meende alleen maar te doen te hebben met de verhouding van mens tot mens, In werkelijkheid gaat het er om, hoe hij staat tegenover de wereld en alle leven, dat binnen zijn bereik valt.

Goede vrienden in Lambarene.

Fruittuin Lambarene

Schweitzer is niet alleen een groot gaardenier voor mens en dier, hij is ook een tuinman in de eigenlijke zin van het woord. Alle denkbare soorten fruit heeft de oerwouddokter op zijn tropische landerijen aangeplant. Er is dus overvloed van ooft bij elke maaltijd, in elk geval veel meer dan vlees. Er zijn pompelmoezen, sinaasappelen, citroenen, mangopruimen, papaya's, ananas en bovendien overvloedig bananen. Deze bananen zijn vaak viermaal zo groot als die welke wij in Europa kennen. Men noemt ze hier varkens- of paardenbananen. Rauw zijn ze niet erg smakelijk. Ze worden gekookt of geroosterd, dan zijn ze erg lekker. Ze voeden zeer. Bijna bij elke maaltijd komen ze in de een of andere vorm op tafel.

Wat het genot van vruchten betreft heeft Schweitzer zijn eigen theorie. „Probeer u deze mango eens, die warm is van de zon”, zei hij reeds in het eerste uur van mijn aanwezigheid bij een rondgang. „Warm van de zon smaakt een vrucht veel lekkerder dan wanneer ze met ijs gekoeld is. Alles met ijs te koelen is ook een van die vele domme modegrillen van de nieuwe tijd.”

Rolf Italiaander.

Albert Schweitzers 80ste verjaardag

In het kort vertel ik u, hoe docteur Schweitzers 80ste verjaardag is verlopen. Vanaf het begin dat Dr. Schweitzer in Lambarene is, worden de verjaardagen feestelijk gevierd. Mevrouw Schweitzer was enige dagen tevoren naar Lambarene gekomen om deze verjaardag mede te vieren. Er heerste deze keer een stille, plechtige sfeer in het ziekenhuis. De gedachte dat Dr. Schweitzer hier zo vele jaren lang het lijden van mensen heeft kunnen verlichten, maakte ons allen stil van vreugde. Reeds vroeg gingen de zwartjes baden in de rivier om vooral netjes voor de dag te komen. Om half acht luidde de bel voor het ontbijt. In plaats van, zoals gewoonlijk, naar de eetzaal te gaan, begaf zich het gehele personeel, blank en bruin, naar de kamer van de jarige. De jarige zelf bleef in zijn kamer en wachtte tot men kwam zingen. Twee bepaalde liederen waren daarvoor aangewezen. „Harre, meine Seele” en „Ach, bleib mit deiner Gnaden”. Dr. Schweitzer hoorde ons vanuit zijn kamer zingen. Na het zingen deed de jarige de deur open en nam de felicitaties in ontvangst. Toen ging het in optocht naar de eetzaal. De plaats van de jarige was met groen versierd, waarin enige kaarsen brandden en de ca-deautjes lagen er omheen verspreid.

Allereerst bekeek Dr. Schweitzer het stuk raffiaweefsel met onze handtekeningen en begon de pakjes te openen. Degene, die jarig is, krijgt een gebakken ei. Dit gebruik is een herinnering aan de tijd dat we geen kippen hielden. Eieren waren toen een zeldzaamheid in onze keuken. Na het ontbijt ging een ieder gewoon aan zijn werk, ook Dr. Schweitzer. In de loop van de dag kwamen verschillende personen uit Lambarene en omgeving Dr. Schweitzer feliciteren. Om twaalf uur kwam de Amerikaanse consul-generaal uit Leopoldstad, Belgische Congo, vergezeld van de vroegere Amerikaanse gezant van Indië, die op weg was van Amerika naar Indië, en een vriend uit Brazzaville.

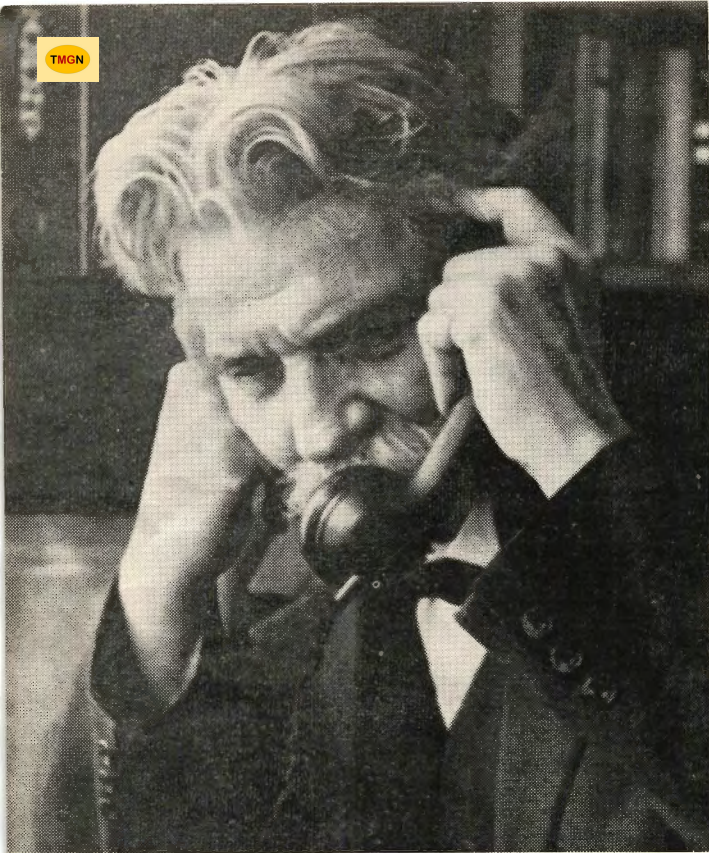
Zoals gewoonlijk gingen we om half een aan tafel. De Amerikaanse consul overhandigde Dr. Schweitzer tijdens de maaltijd een pakket brieven, afkomstig van vrienden in Amerika. Dr. Schweitzer memoreerde in het kort de opbouw van het ziekenhuis en bracht zijn dank uit aan allen, die hem helpen van dichtbij en van verre.

Otzame Auguste, een van onze trouwe helpers, is in de nacht van 13 op 14 Januari na een langdurig en geduldig gedragen lijden gestorven. Hij heeft jaren lang toezicht gehouden op de wasvrouwen, die de was doen van de operatiekamer en het ziekenhuis.

's Middags om vijf uur op zijn 80ste verjaardag heeft Dr. Schweitzer de dienst geleid. Hij las psalm 90 en de zaligsprekingen voor. Daarna vertelde Dr. Schweitzer, hoe Otzame Auguste eerst kwam en spoedig daarop wegging, want het beviel hem niet. Een paar jaar later kwam hij terug en meldde zich aan, „Voilà moi, je veux rester avec toi pour toujours”. Hier ben ik, ik wil altijd bij u blijven, grand docteur. Langzamerhand is Auguste een van onze beste helpers geworden. Hij heeft getuigenis gegeven van een groot geloof, wilde niet in bed blijven, maar heeft tot het laatst toe zijn werk met liefde en grote toewijding gedaan. Spreker zeide o.a.:

„We hebben geen foto van Auguste nodig. Hij blijft in onze herinnering en zijn beeld dragen we in ons hart.” De dienst werd besloten met enige gezangen en het „Onze Vader”. Terwijl het graf dichtgemaakt werd, begon het donker te worden en gingen we allen stil en diep ontroerd terug naar het ziekenhuis. 's Avonds na het avondeten in de eetzaal gaf Dr. Schweitzer een mooie afsluiting van de dag.

Maria J. Lagendijk.

Het geheim van Schweitzers eenvoud

De ware grootheid ligt in het onbaatzuchtig dienen van mens tot mens.

Als men de gewone man een oordeel vraagt over Albert Schweitzer, dan zegt hij: „De man is zo eenvoudig, levensecht”. En wanneer men de geleerde wereld naar een oordeel vraagt, dan zegt zij evenzo: „Schweitzer is de eenvoud zelve!”

Zijn eenvoud is de meest in het oog lopende karaktertrek van zijn wezen.

Voor een professor in de theologie is het geen zware opgave zó te spreken, dat men het gevoel heeft, dat het moeilijk was. Veel moeilijker en intelligenter is het ech-

ter om datgene, dat moeilijk is, eenvoudig te zeggen. Slechts weinigen is deze kunst gegeven.

Schweitzer kan niet anders dan eenvoudig zijn, ondanks zijn enorm wetenschappelijk vermogen.

Wat hij zegt en schrijft kan ook de niet-vakman lezen en begrijpen. De vaktermen zijn tot het uiterste beperkt en waar hij ze gebruikt, legt hij ze ook uit.

Als Schweitzer een boek schrijft, dan is zijn opzet wel viermaal zo groot, als de omvang die het uiteindelijk hebben zal. Hij schrijft zich eerst uit. Daarna gaat hij comprimeren en verwijdert de overtollige zwaarheid om te komen tot een zuivere, doorwerkte eenvoud, die ieder, die zich even wil inspannen, kan verstaan.

Zo was het met zijn Goetherede, die de geleerde wereld niet overblufte door geleerd vertoon, maar verbazing en ontzag wekte, omdat hier zuiver en kort dingen over en vanuit Goethe gezegd werden, die zeer diep gegraven bleken, maar uiterst eenvoudig van hart tot hart werden gezegd.

Zo is het met zijn Bachspel — geen overwoekering van de diepte van zijn muziek door een te ver doorgevoerde virtuositeit, geen snelle tempi, geen plotselinge tempoveranderingen — maar eenvoudig, doorzichtig bouwt hij, bijna schroomvallig, Bachs muziek op en laat haar klinken als een dienst aan het hart. Zo is het ook met zijn persoon. Schweitzer kan niet anders dan eenvoudig zijn; het is een trek van zijn wezen. Niet als een geleerde, die af en toe even van zijn voetstuk komt om op een beminnelijke wijze het volk toe te spreken, maar als een mens met een heftig kloppend hart, die zich thuis voelt te midden van de eenvoudigen te Lambarene.

Dit is het geheim van zijn genie, want het werkelijk geniale vertoef niet in hogere sferen, maar geeft zijn leven in dienst voor de ander.

W.

Herinnering aan Lambarene

door Marie Woytt-Secretan

Albert Schweitzer zei kort geleden aan een bezoeker in Lambarene: „Alles, wat er voor belangrijks gebeurt, zowel in Afrika als elders, is het werk van één mens; het aandeel van de gemeenschap is maar bijzaak. Wie heeft hier in Gabon het land productief gemaakt? Zendelingen, houtvesters, van wie de namen mij vertrouwd zijn. Wat we nodig hebben, dat zijn leiders.” Dat de schrijver van deze woorden zichzelf rekent onder de leiders, die het land hebben verbeterd, wie zal dat willen betwisten?

Niet alleen heeft hij, uitgaande van een ziekenhuis dat begon met enige miserabele hutten, van Lambarene een uitgestrekte nederzetting gemaakt, maar ook heeft hij de naam Lambarene, een klein negerdorp in het oerwoud, in de hele wereld beroemd gemaakt en hij maakte er, zoals Daniel Halé het uitdrukte, een van de voornaamste plaatsen van de wereld van. De man, die een zodanige heldendaad heeft verricht, moet wel begiftigd zijn met buitengewone kwaliteiten; vol bescheidenheid en nederigheid, zijn leven wijdende aan de dienst van weldadigheid en terzelfdertijd heer en meester in zijn klein koninkrijk. De eerste eigenschap, die me in hem trof, was zijn buitengewone bekwaamheid zich te kunnen concentreren.

Toen ik in 1929 met hem de overtocht van Bordeaux naar Port-Gentil maakte, voltooidde hij de inkleding van zijn boek over de mystiek van de apostel Paulus. Hij wist, dat de uitgever het manuscript met ongeduld wachtte en dat in Lambarene een zodanige hoeveelheid werk hem wachtte, dat hij geen tijd zou hebben, het daar af te maken. Het was dus nodig, dat het boek bij aankomst in Port-Gentil klaar zou zijn.

Hij installeerde zich op de boot in een hoek van de eetzaal. Niets kon zijn afzondering doorbreken: noch de storm, die de boot deed stampen en heen en weer schommelen gedurende de overtocht in de Golf van Biskaje, noch de kreten van de inboorlingen op het voorste deel van de boot voor het open raam, noch de beweging van de kellners, die naast hem de tafel dekten, al pratende en fluitende; bij de aankomst in Port-Gentil was het manuscript klaar en hernam onmiddellijk de weg naar Europa. Ook in Lambarene was ik vaak getroffen door deze gave om onder alle omstandigheden een intellectueel werk te leveren. Terwijl zijn medewerkers en gasten aan de maaltijden luid pratende een opgewekte conversatie voerden, kon hij zich dompelen in de stilte en zijn geest ging voort met zich bezig te houden met het boek over filosofie, dat hij aan het schrijven was.

Na een dag van hard werken in het bos, zei hij tegen mij, toen hij thuiskwam: „Kijk, nu heb ik een nieuw hoofdstuk van mijn boek klaargekregen, ik draag het in mijn hoofd, het moet alleen nog op papier gezet worden.”

De eerste jaren, die hij van 1913 tot 1917 alleen met zijn vrouw in Lambarene doorbracht, zijn waarschijnlijk de moeilijkste geweest. Niettemin heeft hij er het grootst mogelijke profijt van weten te trekken. In de loop der jaren was hij niet alleen een uitmuntende specialist van tropische ziekten geworden, maar hij had ook op zichzelf geëxperimenteerd welke de beste levensvoorwaarden voor de Europeanen waren in dit hete en vochtige klimaat. Hij had de loop van de zon, de verschillende luchtstromingen en hun invloed op de temperatuur binnen in de gebouwen waargenomen. Hij had het zware leven der houtvesters, die bezig waren met ontginnen, gekend en had geleerd ze te begrijpen. Hij begreep zelfs de inboorlingen en alle bijzonderheden van hun primitieve leven.

Hoe dankbaar is Albert Schweitzer de vrienden die zorgen voor allerlei dat in Lambarene zozeer van node is.

Toen hij in 1924 in Lambarene terugkwam, wist hij de les te trekken uit de ervaring van deze moeilijke jaren en paste deze toe op de herbouw van zijn ziekenhuis, dat een plaats van redding geworden is, zowel voor zwarten als voor blanken.

Vanaf mijn eerste tocht door het ziekenhuis, herken ik het werk van een architect, deskundig in de vragen, die het klimaat stelt. Hij heeft op middelen gepeinsd om zijn gebouwen zo fris mogelijk te maken. Hij is er toe gekomen alle gebouwen naar het Oosten te richten, precies van het Oosten naar het Westen, zodat de zon nooit op de voorgevels kan schijnen. De luchtcirculatie is verzekerd aan de ene kant door grote ramen (gesloten door een eenvoudig traliewerk) die tot op de grond reiken en aan de andere kant door een ruimte van een halve meter breedte in het plafond, waardoor de warme lucht kan ontsnappen. De dakbedekking is dubbel: eerst een dak van gegolfd plaatijzer tegen de stortregens, daarna een dak van planken om de warmte te onderscheppen.

Hij ging er zelfs toe over de luchtstromingen binnen in de barakken, bestemd voor de inboorlingen, te bestuderen. Op een nacht, heel laat, zag ik een lichtschijnsel in een nieuwgebouwde barak, die de zieken de volgende dag zouden betrekken. Dr.

Schweitzer, met opgeheven hand, onderzocht welke luiken 's nachts konden openblijven en welke moesten worden gesloten om tegelijk voor frisheid te zorgen en de inboorlingen, die zeer gevoelig zijn na de hele dag te hebben getranspireerd, te beschermen tegen kouvatten.

Andere instellingen, langgerijpt en zeer praktisch, vergemakkelijken het leven en het werk van doktoren en verpleegsters.

Voor de zieken is Dr. Schweitzer de specialist in tropische ziekten, die alleen een concurrent heeft voor de diagnostische en therapeutische methoden. Eens zei hij mij: „Met de waarnemingen en onderzoekingen, die ik gedaan heb op talrijke leprozen, die ik hier behandeld heb, zou ik een handleiding kunnen schrijven over de lepra (melaatsheid), die zeer interessant zou zijn voor de geleerden en de praktiserende geneesheren. Maar de tijd ontbreekt me helaas voor dit zowel als voor zoveel andere plannen.”

Voor de Europeanen, die in het land zijn gevestigd, hetzij uit vrije wil, hetzij verplicht door de omstandigheden, is het ziekenhuis een oase geworden voor ieder; men weet wel, dat men er begrip en hulp zal vinden voor zijn lichamelijke en geestelijke nood. Een van de ergste lessen, die me in Lambarene werd gegeven, kreeg ik aan het begin van mijn verblijf. Als voornaamste taak was ik belast met de directie van de huishouding, want de vorige huishoudster had behoefte aan rust en haar plaatsvervangster zou over twee maanden komen.

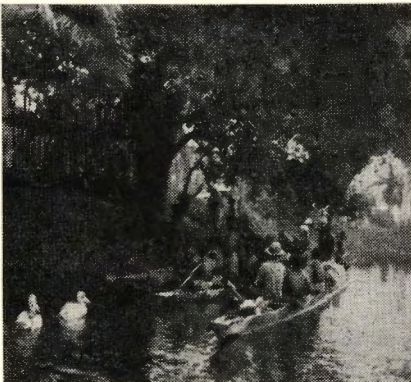
Een van de eerste avonden arriveerde een Europeaan, aangetast door zeer zware moeraskoorts. Het was een houtvester (bezig land te ontginnen), die sedert lange maanden geheel alleen als blanke met enige honderden zwarten op een werkkerrein in het midden van het bos woonde.

Reeds de volgende morgen werd hij gezocht door de politie; in een aanval van tropenkolder had hij zijn nachtwaker, die hij slapende vond, met benzine overgoten en had hem verbrand. Ik was ontzet door deze moord en weigerde eerst enig contact met de moordenaar te hebben.

Maar Dr. Schweitzer belaste zichzelf met zijn behandeling en trachtte hem zoveel liefde te geven, totdat hij was genezen: hij werd toen weggevoerd naar de dichtstbijzijnde havenplaats om te worden veroordeeld. De dokter had slechts in hem de ongelukkige man gezien, die het slachtoffer werd van zeer harde omstandigheden en van zijn zwak karakter, en die men moest helpen met al zijn krachten.

Terzelfdertijd had hij in praktijk gebracht, wat hij zelf had geschreven over de plicht om te vergeven.

„Ik ben verplicht onophoudelijk te vergeven, want de weigering van de vergiffenis zou een teken zijn van een gebrek aan oprechtheid tegenover mij zelf, en ik zou

* * * * *

Roeiers, leden van de Adoumastam, komen na een tocht van enige dagen naar het hospitaal om er palmolie en andere nodige verpleegstoffen aan te bieden.

handelen, alsof ik zelf niet even schuldig was als de ander het is tegenover mij. Mijn bestaan is dikwijls zo bezoedeld geweest door de leugen, dat ik verplicht ben te vergeven hem, die tegenover mij is geplaatst. Als ik in gebreke ben gebleven in liefde, als ik hatelijk geweest ben, kwaadsprekend, ontrouw, arrogant, dan ben ik verplicht alle gebrek aan liefde, haat, kwaadsprekerij, trouweloosheid, arrogantie te vergeven. Ik moet mijn vergiffenis in stilte daarmee in overeenstemming brengen en zonder uiterlijk vertoon. Tenslotte vergeef ik niet, ik veroorloof me zelfs niet te oordelen."

Niet alleen vinden de zieke mensen onderdak en hulp in het ziekenhuis in Lambarene, maar ook ieder dier, dat ziek is of in nood. Het is de toepassing in de praktijk van de „eerbied voor het leven”, geprekeerd door Albert Schweitzer.

Nooit gevoelt hij zich te moe om een ziek dier te helpen, zelfs laat in de nacht. De dieren van hun kant, door hun sprongen en grappen, helpen doktoren en verpleegsters om de moeilijke uren door te komen.

Het leven in het ziekenhuis biedt weinig vermaken naast het harde werk; het zou te moeilijk worden zonder onze vrolijke metgezellen. Dr. Schweitzer weet uit eigen ervaring, dat in deze toestanden gemakkelijk sombere stemmingen bij de medewerkers kunnen opkomen en hij pooft ze in hun aanvang te bestrijden door iedere gelegenheid te baat te nemen om een feestje of een uitstapje per prauw te organiseren.

Ik herinner me nog met genoegen, dat op een ogenblik toen de geesten wat gedrukt waren, Dr. Schweitzer de nieuwe kooi van Julot, onze tamgemaakte chimpansee, op plechtige wijze inwijdde. In grote optocht werd Julot, die voor deze gelegenheid een broek met bretelles aan had, geleid naar zijn nieuwe woning, versierd met palmbladeren en rijpe bananen.

Ik zie nog met hoeveel gratie hij zich onttreed van zijn broek, waarop we zo trots waren, om vlug naar het plafond te klauteren om alle eetbare versiersels op te peuzelen. Wie kon bij deze aanblik nog in een sombere stemming blijven?

De uitstapjes op Paasmaandag, de 14de Juli en de 8ste Augustus zijn vast ingestelde tradities in Lambarene geworden.

Gedurende de morgen heerst er een koortsachtige bedrijvigheid in het ziekenhuis. Allen haasten zich, opdat het onvermijdelijke werk gauw klaar is; geneesmiddelen aan de zieken geven, de verbanden vernieuwen, voedsel uitgeven. Het andere werk zoals de was, het prepareren van palmolie en het werk in de aanplanting wordt die dag niet gedaan. Onderwijl heeft de huishoudster de pic-nic klaargemaakt en in kisten verpakt: brood, blikken boter en kaas, sardientjes, chocolade, als het er is, en vooral veel fruit.

Tegen de middag is alles klaar en op het rhythmische gezang van de roeiers scheept zich een vrolijk gezelschap in om stroomafwaarts te varen. Een dokter en twee verpleegsters, die corvee hebben en het ziekenhuis niet kunnen verlaten, wuiven ons na op de steiger. Vlug daalt de piroga de Ogowe af en de roeiers zijn goed gehumeurd, tot op het ogenblik, dat ze zich in een zijrivier begeven en ze tegen de stroom op moeten roeien. Maar weldra verbreedt de nauwe rivier zich tot een breed meer. De boot legt in een mooie baai aan en de inzittenden pakken de provisie uit. Wat smaakt deze maaltijd lekker te midden van de natuur (in de open lucht) en in vrolijk gezelschap! Alle zorgen zijn gedurende enige uren vergeten. Na de maaltijd gaan sommigen languit in de schaduw liggen, anderen gaan oude patiënten in een naburig dorp opzoeken.

Tegen de avond roept de dokter voor het vertrek en dikwijls zijn de maan en de sterren al opgekomen voor de boot aan het ziekenhuis landt. De gesprekken aan de maaltijd zijn zeer opgewekt en levendig; de deelnemers van het uitstapje vertellen aan hen, die thuis moesten blijven, alles, wat ze gezien en gehoord hebben.

De volgende morgen wordt de dagelijkse taak weer met nieuwe moed opgenomen. De waardevolste traditie in het ziekenhuis is die van het vieren der verjaardagen. Reeds in de eerste weken van mijn verblijf in Lambarene maakte ik er kennis mee. Ik dacht niet, dat iemand deze datum, gedenkwaardig voor mij alleen, zou weten. Deze morgen hield een jongen, die voor de kamers van de doktoren en verpleegster met een luidende bel liep, zoals de koeien op de Alpenweiden dragen, voor mijn deur stil en zei: „Mejuffrouw, u moet vandaag in uw kamer blijven, order van de grote dokter.” Ik bleef dus in mijn kamer om de gebeurtenissen af te wachten. Op het uur van het ontbijt hoorde ik op de veranda het lawaai van ontelbare voetstappen, die stil stonden voor mijn deur; er was wat gefluister en er werd een voorwerp op de grond gezet. Mijn nieuwsgierigheid werd meer en meer opgewekt, toen begon ik te begrijpen, dat men hier de datum van mijn verjaardag wist.

Op het draagbare orgel speelde Dr. Schweitzer een voorspel van het koraal: „Blijf bij ons, Heer”, dat vervolgens werd gezongen door de doktoren en verpleegsters en het werd gevolgd, na een kunstige overgang op het orgel, door een tweede koraal: „Heb geduld, mijn ziel”.

Maar deze aubade was nog maar het begin van de plechtigheden. De deur ging open en op een stoel gezeten, moest ik de felicitaties van mijn metgezellen in het werk in ontvangst nemen. Eerst kwam Dr. Schweitzer, daarna verschenen de andere doktoren, de verpleegsters, enige Europese zieken en tenslotte enige zwarte wezens, wat getemde apen en andere geliefde dieren.

In plechtige optocht stegen we dan naar de eetkamer op de top van de heuvel. Op de tafel troonde een prachtige tulband. Het is waar, dat deze niet klaargeemaakt is met gist, zoals in de Elzas, maar met biergist. Het was geen deeg van gewoon brood, ze was gezuiverd en smaakte verrukkelijk. Een ander extraatje bestond uit twee spiegeleieren. De verse eieren waren zo zeldzaam in Lambarene, dat ze werden bewaard voor de ernstige zieken en voor hen, die hun verjaardag vierden.

Gedurende mijn verblijf in Lambarene heb ik in 't geheel zes spiegeleieren gegeten, want ik heb er driemaal mijn verjaardag gevierd.

Op mijn plaats waren bovendien kleine cadeautjes neergelegd, waarvan enkele zeer origineel waren. Het is een plicht voor ieder lid van het personeel een verjaarscadeautje aan ieder van de anderen te geven. Het uitzoeken en het proberen tot ieder zijn gave gevonden en gefabriceerd heeft, waren altijd een bron van vreugde. Maar het hoogtepunt van de dag was, tijdens de lunch, de toespraak van de dokter, gepaard met veel humor.

Hij wist de deugden en fouten van hem of haar, die gefêteerd werd, naar voren te halen en vertelde bij deze gelegenheid menige anecdote van vroeger. Maar overigens onderscheidde zich deze dag in niets van de andere dagen; ze was gevuld met veel moeilijk werk, met dit verschil echter, dat op deze dag het werk lichter scheen, omdat 's morgens vroeg al alles afgestemd was op een vrolijke noot.

Zonder ophouden roept Dr. Schweitzer in een wereld, bedreigd door de oorlog, uit: „Hebt eerbied voor het leven.” Hij ziet duidelijk de geestelijke achteruitgang van dit tijdperk, maar hij heeft geloof in zijn herleving. Hij is optimist, hij gelooft aan de goedheid van de mens en aan de overwinning van de geest der menselijkheid.

Drie jaar geleden zei hij in een gesprek: „De geest van de menselijkheid is niet dood; deze leidt een verborgen leven.”

Om te leven heeft men geen enkele andere filosofische kennis nodig dan die, dat alles wat bestaat, leven is en dat wij moeten naderen tot alles, wat leven is, met de eerbied, verschuldigd aan de hoogste en onvervangbare waarde!!

Schweitzer en de wereld

Onderscheiding

Eind October zal Dr. Schweitzer weer naar Lambarene teruggaan. Tevoren echter zal hij gehoor geven aan de uitnodiging van de koningin van Engeland om uit haar handen de Orde van Verdienste van Engeland te ontvangen, een onderscheiding, die slechts zelden wordt verleend en waarmee slechts 24 personen in en buiten Engeland zijn begiftigd.

Bezoek aan ons land

Het ligt in de bedoeling van Dr. Schweitzer, alvorens hij naar Engeland gaat een zeer kort bezoek te brengen aan Nederland. Dit bezoek zal echter geenszins een officieel karakter dragen. Voordracht of concert zijn dan ook bij dit korte bezoek geheel uitgesloten.

Kist naar Lambarene

Begin September is een kist met zwachtels, verbandgaas, brilmonturen en -glaz-

zen, alsook 10 asbakken naar Lambarene verzonden. Alles bestaat uit geschenken van particulieren en ook van fabrieken. Van harte dank!

Albert Schweitzertentoonstelling

In Zwitserland heeft de tentoonstelling van foto's, gemaakt door de Amerikaanse kunstfotografe Erika Anderson, belangrijk meer succes gehad dan in Nederland. Alleen al in de stad Biel kon een winstbedrag van 5000 Zw. fr. naar het ziekenhuis in Lambarene worden overgemaakt van de vrijwillige giften, die naar aanleiding van de tentoonstelling voor dit doel werden gegeven! De entree was vrij.

Men schat, dat 8000 à 9000 mensen de foto's hebben gezien.

Na Biel is de tentoonstelling ook geweest in Bern, Thun, Zürich en zal nog komen in Zoflingen, Aarau en Bazel.

Dr. Schweitzer heeft persoonlijk een dankbetuiging geschreven voor de belangrijke gift uit Biel.

Weer een Nederlandse verpleegster naar Lambarene

Zr. Van Beek Vollenhoven scheidde zich Zondag 25 September voor Lambarene in

Mej. A. P. van Beek Vollenhoven las indertijd enkele boeken van Albert Schweitzer en nadat zij die gelezen had, stond haar besluit vast: zij zou naar Lambarene gaan, om de oerwouddokter bij zijn belangwekkend werk te helpen. Zij zocht schriftelijk contact met Mad. Martin in Günsbach en werd deze zomer uitgenodigd om in Günsbach met Dr. Schweitzer te komen kennismaken.

De kennismaking schijnt zeer goed verlopen te zijn, want Dr. Schweitzer heeft haar aangenomen voor het werk in Lambarene.

De twee en dertigjarige mej. Van Beek heeft intussen Haarlem verlaten waar zij in het St. Elisabethsgasthuis haar diploma's gehaald heeft en is een onbekende toekomst tegemoet gegaan. Onze beste wensen vergezellen haar. Zij is de vierde Nederlandse verpleegster, die in Lambarene thans werkt.

Ongeveer tegelijkertijd is de Nederlandse arts Dr. J. van Stolk uit Rotterdam, die werkte in Zuid-Afrika, in een zendingshospitaal onder auspiciën van de Engelse Kerk, naar Lambarene vertrokken om de taak van de arts Dr. Guy Schweitzer, over te nemen.

Momenteel werken er dus twee Nederlandse doktoren en vier Nederlandse verpleegsters in Lambarene, waarmee wij kunnen zeggen, dat Nederland het best vertegenwoordigde land is, dat in het ziekenhuis van Dr. Schweitzer werkt.

mej. A. P. v. Beek Vollenhoven.

Het adres van de penningmeester van het Albert Schweitzerfonds is gewijzigd in: Bosweg 3, Gorssel (Gld.). Het gironummer blijft 143643, doch dan niet Deventer, maar Gorssel! Men neme hiervan nota!

De volgende morgen wordt de dagelijkse taak weer met nieuwe moed opgenomen. De waardevolste traditie in het ziekenhuis is die van het vieren der verjaardagen. Reeds in de eerste weken van mijn verblijf in Lambarene maakte ik er kennis mee. Ik dacht niet, dat iemand deze datum, gedenkwaardig voor mij alleen, zou weten. Deze morgen hield een jongen, die voor de kamers van de doktoren en verpleegster met een luidende bel liep, zoals de koeien op de Alpenweiden dragen, voor mijn deur stil en zei: „Mejuffrouw, u moet vandaag in uw kamer blijven, order van de grote dokter.” Ik bleef dus in mijn kamer om de gebeurtenissen af te wachten. Op het uur van het ontbijt hoorde ik op de veranda het lawaai van ontelbare voetstappen, die stil stonden voor mijn deur; er was wat gefluister en er werd een voorwerp op de grond gezet. Mijn nieuwsgierigheid werd meer en meer opgewekt, toen begon ik te begrijpen, dat men hier de datum van mijn verjaardag wist.

Op het draagbare orgel speelde Dr. Schweitzer een voorspel van het koraal: „Blijf bij ons, Heer”, dat vervolgens werd gezongen door de doktoren en verpleegsters en het werd gevolgd, na een kunstige overgang op het orgel, door een tweede koraal: „Heb geduld, mijn ziel”.

Maar deze aubade was nog maar het begin van de plechtigheden. De deur ging open en op een stoel gezeten, moest ik de felicitaties van mijn metgezellen in het werk in ontvangst nemen. Eerst kwam Dr. Schweitzer, daarna verschenen de andere doktoren, de verpleegsters, enige Europese zieken en tenslotte enige zwarte wezens, wat getemde apen en andere geliefde dieren.

In plechtige optocht stegen we dan naar de eetkamer op de top van de heuvel. Op de tafel troonde een prachtige tulband. Het is waar, dat deze niet klaargemaakt is met gist, zoals in de Elzas, maar met biergist. Het was geen deeg van gewoon brood, ze was gezuiverd en smaakte verrukkelijk. Een ander extraatje bestond uit twee spiegeleieren. De verse eieren waren zo zeldzaam in Lambarene, dat ze werden bewaard voor de ernstige zieken en voor hen, die hun verjaardag vierden.

Gedurende mijn verblijf in Lambarene heb ik in 't geheel zes spiegeleieren gegeten, want ik heb er driemaal mijn verjaardag gevierd.

Op mijn plaats waren bovendien kleine cadeautjes neergelegd, waarvan enkele zeer origineel waren. Het is een plicht voor ieder lid van het personeel een verjaarscadeautje aan ieder van de anderen te geven. Het uitzoeken en het proberen tot ieder zijn gave gevonden en gefabriceerd heeft, waren altijd een bron van vreugde. Maar het hoogtepunt van de dag was, tijdens de lunch, de toespraak van de dokter, gepaard met veel humor.

Hij wist de deugden en fouten van hem of haar, die gefêteerd werd, naar voren te halen en vertelde bij deze gelegenheid menige anecdote van vroeger. Maar overigens onderscheidde zich deze dag in niets van de andere dagen; ze was gevuld met veel moeilijk werk, met dit verschil echter, dat op deze dag het werk lichter scheen, omdat 's morgens vroeg al alles afgestemd was op een vrolijke noot.

Zonder ophouden roept Dr. Schweitzer in een wereld, bedreigd door de oorlog, uit: „Hebt eerbied voor het leven.” Hij ziet duidelijk de geestelijke achteruitgang van dit tijdperk, maar hij heeft geloof in zijn herleving. Hij is optimist, hij gelooft aan de goedheid van de mens en aan de overwinning van de geest der menselijkheid.

Drie jaar geleden zei hij in een gesprek: „De geest van de menselijkheid is niet dood; deze leidt een verborgen leven.”

Om te leven heeft men geen enkele andere filosofische kennis nodig dan die, dat alles wat bestaat, leven is en dat wij moeten naderen tot alles, wat leven is, met de eerbied, verschuldigd aan de hoogste en onvervangbare waarde!!

Schweitzer en de wereld

Onderscheiding

Eind October zal Dr. Schweitzer weer naar Lambarene teruggaan. Tevoren echter zal hij gehoor geven aan de uitnodiging van de koningin van Engeland om uit haar handen de Orde van Verdienste van Engeland te ontvangen, een onderscheiding, die slechts zelden wordt verleend en waarmee slechts 24 personen in en buiten Engeland zijn begiftigd.

Bezoek aan ons land

Het ligt in de bedoeling van Dr. Schweitzer, alvorens hij naar Engeland gaat een zeer kort bezoek te brengen aan Nederland. Dit bezoek zal echter geenszins een officieel karakter dragen. Voordracht of concert zijn dan ook bij dit korte bezoek geheel uitgesloten.

Kist naar Lambarene

Begin September is een kist met zwachtels, verbandgaas, brilmonturen en -glazen,

alsook 10 asbakken naar Lambarene verzonden. Alles bestaat uit geschenken van particulieren en ook van fabrieken. Van harte dank!

Albert Schweizertentoonstelling

In Zwitserland heeft de tentoonstelling van foto's, gemaakt door de Amerikaanse kunstfotografe Erika Anderson, belangrijk meer succes gehad dan in Nederland. Alleen al in de stad Biel kon een winstbedrag van 5000 Zw. fr. naar het ziekenhuis in Lambarene worden overgemaakt van de vrijwillige giften, die naar aanleiding van de tentoonstelling voor dit doel werden gegeven! De entree was vrij.

Men schat, dat 8000 à 9000 mensen de foto's hebben gezien.

Na Biel is de tentoonstelling ook geweest in Bern, Thun, Zürich en zal nog komen in Zoflingen, Aarau en Bazel.

Dr. Schweitzer heeft persoonlijk een dankbetuiging geschreven voor de belangrijke gift uit Biel.

Weer een Nederlandse verpleegster naar Lambarene

Zr. Van Beeck Vollenhoven scheidde zich Zondag 25 September voor Lambarene in

Mej. A. P. van Beeck Vollenhoven las indertijd enkele boeken van Albert Schweitzer en nadat zij die gelezen had, stond haar besluit vast: zij zou naar Lambarene gaan, om de oerwouddokter bij zijn belangwekkend werk te helpen. Zij zocht schriftelijk contact met Mad. Martin in Günsbach en werd deze zomer uitgenodigd om in Günsbach met Dr. Schweitzer te komen kennismaken.

De kennismaking schijnt zeer goed verlopen te zijn, want Dr. Schweitzer heeft haar aangenomen voor het werk in Lambarene.

De twee en dertigjarige mej. Van Beeck heeft intussen Haarlem verlaten waar zij in het St. Elisabethgasthuis haar diploma's gehaald heeft en is een onbekende toekomst tegemoet gegaan. Onze beste wensen vergezellen haar. Zij is de vierde Nederlandse verpleegster, die in Lambarene thans werkt.

Ongeveer tegelijkertijd is de Nederlandse arts Dr. J. van Stolk uit Rotterdam, die werkte in Zuid-Afrika, in een zendingshospitaal onder auspiciën van de Engelse Kerk, naar Lambarene vertrokken om de taak van de arts Dr. Guy Schweitzer, over te nemen.

Momenteel werken er dus twee Nederlandse doktoren en vier Nederlandse verpleegsters in Lambarene, waarmee wij kunnen zeggen, dat Nederland het best vertegenwoordigde land is, dat in het ziekenhuis van Dr. Schweitzer werkt.

mej. A. P. v. Beeck Vollenhoven.

Het adres van de penningmeester van het Albert Schweitzerfonds is gewijzigd in: Bosweg 3, Gorssel (Gld.). Het gironummer blijft 143643, doch dan niet Deventer, maar Gorssel! Men neme hiervan nota!

Een Albert Schweitzerkalender voor 1956

Door het grote succes van de Albert Schweitzerkalender 1955 aangemoedigd, heeft het Albert Schweitzerfonds besloten ook voor 1956 een kalender te doen verschijnen. Wij hopen, dat ook deze oplage zo snel zal zijn uitverkocht als dat het vorig jaar het geval was.

Op de voorkant van elk kalenderblad, dat in zwart is uitgevoerd, is een zeer fraaie foto van Albert Schweitzer zelf of een foto uit diens werkgebied opgenomen. Daaronder een bij de plaat passende tekst, en daaronder het kalendarium.

De achterzijde van het kalenderblad is voorzien van een aan de door Albert Schweitzer geschreven boeken ontleende tekst, verzorgd door Ds. D. A. Werner, Herv. predikant te Zweeloo.

Bestellingen op de kalender kunnen nu reeds worden gedaan. De aflevering geschiedt vóór 1 December 1955.

Degenen, die de kalender nú bestellen, betalen daarvoor f 2.00. Na 1 November 1955 f 2.50. Het geld te storten op gironummer 71786 ten name van de Uitgeverij „De Torenlaan” te Assen onder vermelding „Albert Schweitzerkalender”.

De netto-opbrengst van deze kalender komt ten goede aan het Albert Schweitzerfonds.

Lezers van het „Nieuws uit Lambarene”, bestelt deze kalender en *doet het omgaand*.

Ondergetekende
(Naam en voornaam)

wonende te
(straat en huisnummer) (woonplaats)

verzoekt toezending van exemplaar (exemplaren) van de Albert Schweitzerkalender voor 1956. Het verschuldigde bedrag is heden aan de uitgeverij overgemaakt.

Handtekening

Boekennieuws

Bij firma W. Gaade, Delft, verscheen het boek: *Albert Schweitzer en wij*, door W. Augustiny.

In dit boek is een zekere directheid in stijl en opzet gecombineerd met een juist begrip van het leven en denken van Albert Schweitzer. Peurend uit vele werken van Schweitzer heeft Augustiny een zeer boeiend appèl op de tegenwoordige mens weten te schrijven, een appèl, dat ons allen wakker moet schudden.

Ook op de wetenschappelijke zijde van Schweitzer gaat de auteur in en weet in begrijpelijke taal de hoofdproblemen van Schweitzers theologie, muziek en ethiek te behandelen.

Dit boek behoort ongetwijfeld tot de beste boeken, die wij de laatste tijd over Albert Schweitzer lezen.

Van harte aanbevolen.

Prijs f 6.90.

Albert Schweitzer, het leven van een goed mens, zo luidt de titel van het door Jean Pierhal geschreven boek (vertaald door J. F. Kliphuis), dat onlangs is uitgekomen bij Scheltens & Giltay, Amsterdam.

Met een voorwoord van Dr. E. D. Spelberg, een inleiding van Robert Jungk en

De administratie van 't „Nieuws uit Lambarene" verzoekt hierbij haar kennis te willen geven van elke verandering die plaats vindt met betrekking tot geadresseerde, voorzover betreft adresveranderingen, overlijden, bedanken voor het abonnement e.d., opdat zij kennis krijgt van het juiste adres, eventueel opheffing van het adres van een geabonneerde.

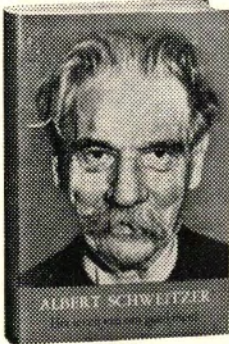
een epiloog van de Griekse schrijver Kazantzakis kregen wij even het gevoel of dit niet wat „des Guten zuviel" is. Bovendien is het boek bijzonder rijk geïllustreerd, zelfs ook met familiefoto's uit de jeugd van Albert Schweitzer.

Dit boek is uitbundig geschreven met hier en daar, naar het ons wil voorkomen, grote fantasie. Niet, dat wij hiermede iets kwaads willen zeggen, al moeten wij constateren, dat hierin een gevaar kan liggen.

Niettemin krijgt de lezer in boeiende trant, met veel verwerkt documentatiemateriaal, ontleend aan boeken van en over Dr. Schweitzer, de persoon en zijn werk levend voor zich.

Ook dit boek bevelen wij gaarne aan.

Prijs f 12.50.

ALBERT SCHWEITZER

Het leven van een Goed Mens

door

JEAN PIERHAL

Met een voorwoord van

Dr. E. D. Spelberg

een inleiding van *Robert Jungk*

en een epiloog van *Niko Kazantzakis*

IN DIT STANDAARDWERK WORDEN ZIJN PERSOON, ZIJN VERHEVEN THEORIEËN, DIE BOVENMENSELIJKE WAARDEN VERKREGEN DOOR EEN WONDERLIJK MENSELIJK LEVEN, OP EEN GEHEEL NIEUWE, DIEP ONTROERENDE WIJZE BESCHREVEN.

Deze uitgave is met ruim 50 exclusieve foto's geïllustreerd

Uitgave Scheltens & Giltay, Amsterdam